

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.н. Лазар Копринаров, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград,
за дисертационен труд на Елица Ненкова Димова за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки,
научна специалност 05.11.02 („Политология“)

на тема: **ИНФОРМАЦИОННАТА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В
КОНТЕКСТА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА**

Научен ръководител: проф. дн Лазар Копринаров

1. Общи данни за дисертанта и дисертацията

Като научен ръководител на докторант Елица Ненкова Димова декларирам, че тя е изпълнила задълженията си съгласно утвърдения индивидуален план за работа на докторанта. Зачислена е на 17.04.2015 като докторант на самостоятелна подготовка със срок на обучение до 16.04.2019 г. По време на подготовката издържа успешно шест изпита в съответствие с индивидуалния си план, водеше семинарни занятия на студенти по политология, изнесе доклади по темата на дисертацията на две научни конференции, участва с доклад и на постоянния научен семинар на катедра „Политически и философски науки“. Дисертацията е апробирана от Катедрения съвет на катедра „Философски и политически науки“.

Дисертационният труд е представен във вид и обем, съответстващи на изискванията към подобни научни текстове. Текстът притежава добре обмислена и балансирана структура – съдържа увод, три глави, заключение и библиография. Стилът на изложението е ясен и точен, а идеите и защитаваните тези са добре аргументирани. Дисертационният текст е с обем от 270 стандартни страници. Списъкът на използваната литература включва 106 заглавия, 46 от тях са на кирилица и 65 на латиница. Използваните литературни източници показват, че дисертантът притежава добра научна осведоменост по разработвания проблем.

2. Актуалност на темата на дисертационния труд

Общественото, политическо и институционално фокусиране върху темата за информационната политика на ЕС има цикличен характер. Темата изплува винаги, когато настъпва криза в доверието на европейските граждани към институциите на Общността. В сегашните условия тази криза придоби обобщен израз във феномена на евроскептицизма. Много са факторите, които издигат вълната на евроскептицизма през последните седем-осем години – първо, презентизмът, т.е. доминирането на настоящето над миналото и бъдещето, при което настъпва забравя за фундаменталните заслуги на

Европейския съюз за мира и благоденствието в Европа; второ, национализмът като търсене на закрила от „разширяващото“ се общество и от рисковете на глобализацията; трето, кризите, които подлагат на огромно изпитание ценностите на Европейския съюз и разклащат доверието на гражданите в политико-административната рационалност на европейските институции; четвърто, мощният поток от манипулирана информация, от т.н. „фалшиви новини“ за състоянието и бъдещето на ЕС; пето, нарастващите рискове, които потенциално са заложили в информатизацията на съвременното общество, и т.н. При такъв контекст темата за информационната политика на ЕС не може да не придобие нарастваща актуалност.

3. Методология на изследването

Темата на дисертацията се изследва с инструментариума както на аналитичния, така и на историческия политологичен подход. Е. Димова си поставя тъкмо такава методологическа задача, подчертавайки че въз основа на съчетаването на двата подхода „става възможно да се очертае не само същността на информационната политика и връзката ѝ с устойчивото развитие, но и еволюцията на техните взаимодействия, поражда от променящите се вътрешни и външни обстоятелства“.

Заслужава да се изтъкне като важен положителен елемент в начина на работа на Е. Димова фактът, че тя не се е задоволила да анализира само вторични източници за информационната политика и устойчивото развитие на ЕС. За целите на дисертацията Е. Димова е съсредоточила изследователския си подход във внимателното проучване на важни политически документи и нормативни актове на Европейската комисия и Европейския парламент, касаещи темата на дисертацията. В това отношение дисертацията е оригинална – в смисъла на *ab origine*, т.е. тръгва от „първоначалата“.

Дисертационният текст оставя положително впечатление и с умението на Е. Димова за интердисциплинарно проучване на изследваната тема. Тя се позовава на икономически, медийни, геостратегически аспекти на темата, както и на информационни практики в различни страни-членки на ЕС.

4. Водещата теза на дисертацията

Дисертационният труд е конструиран, от една страна, върху изясняване на исторически променящото се съдържание при осъществяването на информационната политика като специфична секторна политика на ЕС, и от друга – върху значението и различните измерения на стратегията на ЕС за устойчиво развитие. Двете „политики“ се разглеждат не толкова паралелно, колкото като взаимодействащи усилия на европейските институции за постигането на стратегическите цели на Съюза.

И понятието за информационната политика на ЕС, и понятието за устойчиво развитие на Общността се прилагат в дисертационния труд в разширен, нетрадиционен смисъл. В случая под информационна политика се разбира дейността, която „регламентира информационното общество, в това число телекомуникациите и електронните мрежи, медийния сектор, достъпа до информация за гражданите на ЕС, PR дейностите на европейските институции, както и цялостната правна рамка на тези разнородни направления“. Обобщено казано, според Е. Димова тази динамична политика на ЕС е насочена не само към осигуряването на улеснен достъп на гражданите до необходимата за живота им информация, в това число и до информация за функционирането на европейските институции, но също и към създаването на благоприятни условия и регулиране на развитието на инфраструктурата на информационното общество. Това разширено понятие за информационната политика е подкрепено от широкообхватното разбиране на информацията като ресурс – в дисертацията информацията се интерпретира като политическа ценност, но и като услуга, като стока, като източник на заетост, като глобализационен фактор и т.н. В широк смисъл се разбира и стратегията на ЕС за устойчиво развитие. Наред с осмислянето на устойчивото развитие в екологически и социален ключ (като предвидливо използване на обществените ресурси за постигането на дълготраен просперитет и социална кохезия), устойчивото развитие се интерпретира от Е. Димова и като „възможност ЕС да се консолидира вътрешно въпреки центробежните тенденции с помощта на информационната политика“.

Информационната политика се осмисля в дисертацията като един от важните фактори за дълготрайно – т.е. устойчиво – консолидиране на ЕС. Разгледани в този план, информационната политика и стратегията за устойчивото развитие на ЕС се оказват с много пресечни точки и в съдържателна взаимозависимост. Тази водеща теза на дисертацията може да бъде оценена като перспективна и с приносен характер.

5. Съдържание на дисертацията

Дисертационният текст притежава добре обмислена, логически последователна и балансирана структура. В първата глава на дисертацията се анализират в синхронен и диахронен план целите, съдържанието, субектите и обектите на информационната политика на ЕС. Предмет в тази част на изследването са също така принципите и институционалните структури, чрез които се осъществява информационната политика. Проследени са също така „вълните“ на нейната централизация и децентрализация, които са обяснени с промяна в целите и мащабите на ЕС, както и с външните

предизвикателства, с които се налага той да се справя. Обръща се специално внимание на причините, които обясняват относително късната поява на информационната политика в структурата на публичните политики на ЕС. Разгледани са в хронологичен план основните политически инструменти на Европейската Комисия и Европейския парламент, чрез които през годините се стимулира и регулира изграждането на информационното общество в Европа.

Във втората глава се изследва променящото се разбиране за устойчиво развитие и конкретните взаимовръзки между него и информационната политика на ЕС. Проследено и постепенното интегриране на нови аспекти в осмислянето на устойчивото развитие – от разбирането му като такова използване на природните ресурси, което да не води до оцеляване на бъдещите поколения, към осмислянето му като фактор за социална кохезия и стабилност на развитието на съответната социална система. Специално внимание е отделено на обвързването на императива за прозрачно управление със стратегията за устойчиво развитие.

Третата глава е посветена на България като субект и обект на информационна политика. Разгледани са приетите през последните 15 години нормативни актове, чиято цел е да хармонизират българската информационна политика с изискванията на ЕС, в това число и с националната стратегия за устойчиво развитие. Отделено е място за проследяване ролята на информационния сектор за изграждане на имидж-стратегии на държавните и местните институции. Проследени са усилията на българските власти за реализацията на идеята за електронно управление. В тази част на дисертацията се анализират в сравнителен план информационните политики на няколко държави от Централна и Източна Европа, създавайки по този начин своеобразен „масщаб“ за оценяване на българските успехи и неуспехи в тази област.

6. Оценка на автореферата и приносите

Авторефератът е с обем от 37 страници. Той следва структурата на дисертацията и коректно възпроизвежда нейното съдържание, основните тези и направените изводи.

В автореферата са посочени четири теоретични и теоретико-приложни приноси на дисертационното изследване. Според докторанта дисертацията притежава приносни моменти поради следните основания:

- тя е първо по рода си в българската политология цялостно изследване на информационната политика на ЕС, изясняващо причините за нейното възникване, същността ѝ, факторите, предизвикващи еволюция в нейното

осъществяване и в институционалното ѝ реструктуриране, както и нейните общностни и национални прояви;

- в нова, нетрадиционна перспектива е анализирана сложната система от взаимовръзки между стратегията на ЕС за устойчиво развитие и информационната политика;

- осъществен е съпоставителен анализ на информационните политики на държави-членки на ЕС от Източна и Централна Европа, които са разгледани в руслото на съответните национални стратегии за устойчиво развитие;

- в контекста на направения съпоставителен анализ са предложени определени действия за подобряване на информационната политика на България.

Смятам очертаните приноси за основателни и формулирани по коректен начин.

7. Заключение

Представеният за защита дисертационен труд показва, че авторът му притежава необходимите теоретични знания по темата на дисертацията. Резултатите от осъщественото изследване доказват, че Елица Димова има компетентности и умения за самостоятелни научни изследвания, както и за тяхната приложна употреба. Текстът е ясен и логически издържан. Дисертационният труд има качествата на оригинално изследване. Като имам предвид посоченото, предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Елица Ненкова Димова образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Политология“ в професионално направление „Политически науки“.

Август 2017 г.

Проф. д.н. Лазар Копринаров